

U svijetu se godišnje proda pet bilijuna cigareta, a trećina opušaka završi u okolišu. "Najpodcjenjeniji okolišni problem današnjice su upravo opušci. Većina ljudi misli da su filteri napravljeni od biorazgradivog materijala, no oni su ustvari od plastike, a iz opušaka se u okoliš cijede kemikalije i teški metali", kaže Thomas Novotny, profesor globalnog zdravlja na Sveučilištu Kalifornija u San Diegu i jedan od osnivača Cigarette Butt Pollution Projecta. Iako je pitanje utjecaja na okoliš i zdravlje koje donosi neodgovorno odlaganje otpada sve češće u fokusu javnosti, određeni tipovi otpada i dalje uspijevaju ostati gotovo neprimijećeni. Jedan do tih su sigurno opušci od cigareta. U Hrvatskoj, gdje je postotak pušača u populaciji još uvijek visok, oni su prisutni posvuda, a osim što će ponekad poneki osviješteni pojedinac primijetiti estetsku problematičnost ostavljanja opušaka po plažama i slično, o toksičnosti te sveprisutne vrste otpada gotovo se nikada ne govori. Ova je tema zanemarena i na svjetskoj razini, a to je pokušava promijeniti Thomas Novotny, profesor globalnog zdravlja na Sveučilištu Kalifornija u San Diegu i jedan od osnivača Cigarette Butt Pollution Projecta. "Ja sam počeo kao liječnik obiteljske medicine koji je vidio posljedice pušenja kod svojih pacijenata. Potom sam se kao stručnjak za javno zdravlje imao priliku baviti preventivnim aspektima upotrebe duhana. Uz to sam i strastveni okolišni aktivist te sam uvidio da bi okolišna zajednica mogla biti jači saveznik u smanjenju zdravstvenih i okolišnih posljedica upotrebe duhana", opisuje Novotny svoju motivaciju za pokretanje projekta kojem je cilj spriječiti da opušci od cigareta završe u okolišu, globalno educirati o onečišćenju koje uzrokuju i zagovarati nova zakonska rješenja.

Svake se godine u svijetu proda pet bilijuna cigareta, a trećina ih završi u parkovima, ulicama, plažama i vodotokovima. Iako akcije čišćenja na globalnoj razini redovito pokazuju kako su opušci od cigareta najbrojniji zastupljeni otpad, pomaka u ovom problemu gotovo nema, te se Novotnyju i kolegama "činilo važno baviti se s ovim problemom na način da se ne isključuju ni okolišne štete ni zdravstveni učinci na čovjeka.

"Većina ljudi, i pušači i nepušači, misle da su filteri napravljeni da smanjuju štetu. No, oni ne smanjuju štetu za zdravlje već samo čine pušenje jednostavnijim i ustvari su marketinški alat. Zavaravanje u vezi filtera je toliko rašireno da se čak ni stručnjaci za zdravlje ne mogu uvijek natjerati da odbace uvjerenje da je 'filter' nešto što filtrira kancerogene i druge otrovne sastojke. Kad bi filter to stvarno radio onda ne bismo imali zdravstvene rizike povezane s pušenjem. Ono što čini filter je da dim udišemo dublje u pluća", kaže Novotny. Osim što pušenje donosi dobro poznate zdravstvene rizike, cigaretni opušci su jedan od najpodcjenjenijih okolišnih problema. Nije riječ o benignom komadiću biorazgradivog materijala, kako čini se, još uvijek misli većina ljudi, već o onečišćenju okoliša plastikom i kemikalijama. O toksičnosti opušaka i obujmu tog otpada ne zna se dovoljno, a jedan od

razloga je što je i znanost koja stoji iza našeg razumijevanja ovog pitanja još uvijek relativno nova.

“Izbjegli smo primijetiti da su opušci pojedinačno otpad koji najčešće bacamo u okoliš. Milijarde njih bacamo u okoliš svake godine, iako sada znamo da je riječ o toksičnom, opasnom otpadu. Kao takav otpad, trebali bi biti regulirani pod zakonima o okolišu. Oni nisu načinjeni od biorazgradivog materijala nego od plastike”, upozorava Novotny.

Plastika je sama po sebi nebiorazgradivi otpad koja se s vremenom razgrađuje na mikroplastiku koja potom kroz hranidbeni lanac može završiti u životinjama i ljudima. Što se tiče kemikalija, istraživanja su do sada pokazala da se iz opušaka u okoliš cijede nikotin, etilfenol i teški metali.

“Sada proučavamo procjedne vode da vidimo mogu li se kemikalije bioakumulirati i potencijalno ući u hranidbeni lanac. Teško je reći koliko štete rade u morima i oceanima. Desetljećima su milijarde njih završavale u okolišu i tek sada pokušavamo identificirati okolišne markere za taj otpad kako bismo razumjeli koje rizike predstavljaju. Znamo da je priroda konzumirala opuške i da se oni kreću kroz potoke i rijeke do mora i onda natrag na plaže. Ovdje su zagađenje koje nam narušava i uživanje u krajoliku i postaje javna neugodnost”, opisuje Novotny.

Cigarette Butt Pollution Project vidi moguća rješenja za smanjenje ovog problema u usvajanju niza novih zakonskih rješenja. “Alternativu vidim u zabrani cigareta s filterom, nametanju poreza na onečišćenje na svaku prodanu kutiju cigareta, dodavanju upozorenje na pakiranje kako su opušci toksični opasni otpad, stvaranju programa koje financira duhanska industrija da se skupljaju i pravilno odlažu opušci, educiranju javnosti o okolišnim utjecajima opušaka, te da uložimo više napora kako bi se ljude potaknulo da prestanu s pušenjem”, kaže Novotny.

No, lobiranje za novo zakonodavstvo ne ide brzo, iako je nekih pokušaja bilo. Do sada je u Kaliforniji tri puta predlagana zabrana prodaje cigareta s filterom za jednokratnu upotrebu. Svaki put inicijativa je dobila veću podršku no još uvijek nije usvojena. Do najvećeg napretka došlo je u San Franciscu gdje naplaćuju 60 centi po paketu cigareta od čega godišnje skupe tri milijuna dolara za čišćenje opušaka.

“S novim znanstvenim podacima i više zagovaračkih partnera, predviđam da će takva legislativa uspjeti. Za sada ćemo se fokusirati na lokalnu legislativu da se zabrane cigarete s filterom, pošto već postoje primjeri za slične zakonske odredbe u SAD-u i šire, primjerice zabrana proizvoda od duhana s aromom mentola i drugim aromama na razini općina. Isti argument koji je prihvaćen u tom slučaju može se koristiti i za filtere, da oni olakšavaju nastanak ovisnosti o nikotinu i smanjuju postotak osoba koje su prestale pušiti”, zaključuje

Novotny.

Izvor: h-alter.org